

משנה ראש השנה פרק ג

Mishnah Rosh HaShanah, chapter 3

(1) If Bet Din and all of Israel saw it [the new moon on the thirtieth, or], if the witnesses [testified and] were examined [on the thirtieth, thus the beginning of this case started while still day], but there wasn't enough time to declare: Sanctified, before it became dark, [one might have

א ראוהו בית דין וכל ישראל, נחקרו העדים, ולא הספיקו לומר מקדש, עד שחשכה, הרי זה מעבר. ראוהו בית דין בלבד, יעמדו שנים ויעידו בפניהם, ויאמרו מקדש מקדש. ראוהו שלשה והן בית דין, יעמדו השנים וישיבו מחבריהם אצל היחיד ויעידו בפניהם, ויאמרו מקדש מקדש, שאין

assumed, in the latter case, that this might be comparable to the completion of a judgement, which may be completed at night, however, this is not the case, and sanctification of the new moon may only take place during the day. Therefore,] the month is prolonged [and the new month begins on the thirty-first]. If [there were no witnesses and] only [the judges of the] Bet Din saw it [at night, when no sanctification may take place], then two [of the judges] stand up [the next day] and testify before the others [who are more than three] and they declare: Sanctified! Sanctified! [However, if Bet Din saw it before nightfall, then there would be no necessity to testify, since hearing from witnesses cannot be greater than actual seeing. Rather, on the basis of the sighting, they sanctify it themselves, on the thirtieth]. If three saw it, and they are the [entire] Bet Din, two [of the judges] should stand up [to testify] and seat some [at least two] of their associates next to the single [judge] and [the two] testify before them and

רבנו עובדיה מברטנורא

א ראוהו בית דין וכל ישראל. בליל שלשים. דסלקא דעתך אמינא הואיל וראוהו בית דין וכל ישראל אפרסמא ליה מלתא דביום שלשים נראה לקדשו, קמשמע לן דאם חשיכה והגיע ליל שלשים ואחד ולא אמרו בית דין מקודש, מעברים אותו וקובעים ראש חודש יום שלשים ואחד: נחקרו העדים. הכי קאמר, אי נמי נחקרו העדים בלבד ולא הספיקו לומר מקודש עד שהגיע ליל של שלשים ואחד, מעברין אותו. דסלקא דעתך אמינא תהוי חקירת עדים כתחילת דין, ומקודש מקודש כגמר דין, וגמר דין הוי בלילה ונקדשיה בלילה, קמשמע לן דלא, שאין מקדשין את החודש בלילה. ומיהו אם ליל שלשים ראו הירח עם שקיעת החמה ויש שהות ביום לומר מקודש קודם צאת הכוכבים, מקדשין אותו, דלא חשיב לילה עד צאת הכוכבים: יעמדו שנים ויעידו. מתניתין איירי בגון שראוהו בית דין בלילה ליל שלשים, ואי אפשר לקדשו בלילה, הלכך למחר יעמדו שנים ויעידו, דאם לא על עדותן של אלו על מה יקדשו. אבל אם ראוהו בית דין עם שקיעת החמה בזמן שיש שהות לומר מקודש, יקדשוהו בראיתם, דלא תהא שמיעה ששומעין מפי עדים גדולה מראיה, דהא גבי קידוש החודש לא כתיב עדות, אלא כזה ראה וקדש: יעמדו השנים. למחר כשבאים לומר מקודש: וישיבו מחבריהם אצל היחיד. ואע"ג דיחיד מומחה דן אפילו ביחיד קידוש החודש לא הוה ביחיד, שאין

declare: Sanctified! Sanctified! because a single judge is not authorized by himself [to sanctify the new moon].

(2) All *shofars* are valid [for Rosh HaShanah] except that of a cow, because it is referred to [by Scripture] as *keren* [and not as *shofar*, as the verse states: “The firstborn of his ox is given glory, his horns are the

horns of a re-eim” (Deuteronomy 33:17), while regarding Rosh HaShanah the verse states: “You shall proclaim with the *shofar* blasts” (Leviticus 25:9)]. Rabbi Yose said: But are not all *shofars* called *keren*, as it says: “When they make a long blast with the *keren* of the ram” (Joshua 6:5)? [However, though the Sages don't dispute that a *shofar* is also sometimes referred to as *keren*, but the horn of a cow is always referred to as *keren* and never as *shofar*; the *halachah* follows the Sages.]

(3) The shofar used on Rosh HaShanah is from a wild goat, and [since it is used for prayer it] is straight [symbolizing the acceptance of the decrees of Heaven (Tiferet Yisrael)], and its mouthpiece [of the shofar used in the Temple] is covered with gold. There were two trumpets on either side of it. The shofar sounded a long blast and the trumpets a short one [and after the trumpet blasts had ceased one still heard the shofar blast] since the commandment of the day was with the shofar.

(4) On fast days [proclaimed because of public disasters (see Numbers 10:9)] they used rams' horns which were curved and whose mouthpieces were covered with silver and there were two trumpets in the middle [of two shofars]. The shofar

רבנו עובדיה מברטנורא

לך מומחה לרבים יותר ממשה רבינו עליו השלום וקאמר ליה רחמנא עד דאיכא אהרן בהדר, דכתיב (שמות יב) ויאמר ה' אל משה ואל אהרן וגו' החודש הזה לכם: **ב שהוא קרן**. ואינו קרוי שופר דכתיב (דברים לג) בכור שורו הדר לו וקרני ראם קרניו. וגבי ראש השנה שופר כתיב (ויקרא כה) והעברת שופר תרועה, וגמרינן ראש השנה מיובל: **בקרן היובל**. ויובל דכרא הוא, דאמר ר"ע כשהלכתי לגליא היו קורין לדכרא יובלא, אלמא אפילו שופר של איל נקרא קרן. ורבנן אמרי, כל השופרות אקרו קרן ואקרו שופר. דפרה, קרן אקרי, שופר לא אקרי. והלכה כחכמים: **ג של יעל פשוט**. דלתפלה בעינן פשוטות: **ופיו מצופה זהב**. בשל מקדש קאמר: **שופר מאריך**. לאחר

היחיד נאמן על ידי עצמו: **ב כל השופרות כשרין חוץ משל פרה, מפני שהוא קרן. אמר רבי יוסי, והלא כל השופרות נקראו קרן, שנאמר (יהושע ו), במשך בקרן היובל: ג שופר של ראש השנה של יעל, פשוט, ופיו מצופה זהב, ושתי חצוצרות מן הצדדין שופר מאריך וחצוצרות מקצרות, שמצות היום בשופר: ד בתעניות, בשל זכרים כפופין, ופיהן מצופה כסף, ושתי חצוצרות באמצע.**

sounds a short blast while the trumpets sound a long blast for the commandment of the day is with trumpets [however, the use of both shofar and trumpets was only followed in the Temple and this was based on

שופר מקצר והצופרות מאריכות, שמצות היום בחצופרות: ה שנה היובל לראש השנה לתקיעה ולברכות. רבי יהודה אומר, בראש השנה תוקעין בשל זכרים, וביובל בשל יעלים: ו שופר שנסדק ודבקו, פסול. דבק

the verse: “With trumpets and the sound of the shofar call out **before the Lord King**” (Psalms 98:6), thus only when it was before the Lord, i.e., in the Temple. However, outside the Temple when trumpets are used, there are no shofars and when shofars are used, there are no trumpets].

(5) [Regarding Yovel the verse states: “You shall proclaim with shofar blasts, in the seventh month, on the tenth of the month, on the Day of Atonement” (Leviticus 25:9), thus the Day of Atonement of] Yovel is like Rosh HaShanah in regard to blowing [the shofar and although the blasts are not for prayer, but rather is a sign to free slaves and return fields to their owners, nevertheless, we blow the same amount of blasts with a straight shofar, the kind used on Rosh HaShanah] and [is also like Rosh HaShanah in regard to] the [reciting of the same amount of *malchuyot*, *zichronot* and *shofrot*] benedictions. Rabbi Yehudah [argues and] says: On Rosh HaShanah we blow with the curved] rams' horn [to signify humility and servitude] but on Yovel with [the straight] wild goats' horns [the *halachah* neither follows the Sages of mishnah 3, nor Rabbi Yehudah, rather the curved rams' shofar is preferable for both Rosh HaShanah and Yovel].

(6) A shofar that was split [down its length] and was glued together is not valid

רבנו עובדיה מברטנורא

שחצופרות פוסקים תקיעתם, נשמע קול השופר: **ד בשל זכרים**. אילים: ושתי חצופרות באמצע. שני שופרות היו להם אחד מכאן ואחד מכאן, וחצופרות באמצע: **שמצות היום בחצופרות**. דסתם תענית על צרת צבור, וכתוב (במדבר י') על הצר הצורר אתכם והרעותם בחצופרות. ודוקא במקדש עושין כן, אבל בגבולים בומן שיש שופר אין חצופרות ובומן שיש חצופרות אין שופר, דכתיב (תהלים צח) בחצופרות וקל שופר הריעו לפני המלך ה' אין, שלא לפני המלך ה' לא: **ה שנה היובל לראש השנה לתקיעה**. בפשוטים. ואע"ג דתקיעה ביובל לא לתפילה ולא לזכרון אלא לסימן שילוח עבדים וחזרת שדות לבעליהן, אפילו הכי כעין ראש השנה בעי, דגמרינן בגזירה שנה משביעי שביעי, שיהו כל תקיעות שבחודש השביעי שוות זו כזו. פירוש אחר, לתקיעה, למנין תקיעות. ולברכות, למנין הברכות. דבעי למימר מלכות וזכרונות ושופרות ביום הכפורים של יובל כמו בראש השנה: **ר' יהודה אומר כו'**. ואין הלכה כר' יהודה ולא כתנא קמא. אלא הלכה בין ראש השנה בין יום הכפורים של יובל שניהם בשל זכרים כפופים: **ו שופר שנסדק ודבקו**. בדבק: **פסול**. דהוי ליה כשני שופרות. והני מילי, נסדק לארכו. אבל נסדק לרחבו, אם נשתייר ממקום הנחת פה עד מקום הסדק כדי שיעור

[however, if it was split across its width, if from the mouth until the split their remained enough of the shofar that it could be held in his hand and its ends appear outside his hand then this a valid shofar]. If he glued together broken pieces of a shofar it is not valid. If it developed a hole [and most of the shofar is intact] and he sealed it [with its own kind of material], if it hinders the blowing, it is not valid; but

שְׁבָרֵי שׁוֹפָרוֹת, פְּסוּל. נִקְבַּ וּסְתָמוּ, אִם מְעַכְבֵּב אֶת הַתְּקִיעָה, פְּסוּל. וְאִם לֹא, כְּשֶׁר: זֶה הַתּוֹקֵעַ לְתוֹךְ הַבּוֹר אוֹ לְתוֹךְ הַדֹּת אוֹ לְתוֹךְ הַפְּטָס, אִם קוֹל שׁוֹפָר שָׁמַע, יֵצֵא. וְאִם קוֹל הַבְּרָה שָׁמַע, לֹא יֵצֵא. וְכֵן מִי שֶׁהִיָּה עוֹבֵר אַחֲרָי בֵּית הַכְּנֶסֶת, אוֹ שֶׁהִיָּה בֵּיתוֹ סְמוּךְ לְבֵית הַכְּנֶסֶת, וְשָׁמַע קוֹל שׁוֹפָר אוֹ קוֹל מְגִלָּה, אִם כּוֹן לְבוֹ, יֵצֵא. וְאִם לֹא, לֹא יֵצֵא. אִף עַל פִּי שָׁזָה שָׁמַע וְזָה שָׁמַע, זֶה כּוֹן לְבוֹ וְזֶה לֹא כּוֹן לְבוֹ: חַ וְהִיָּה כְּאֶשֶׁר יֵרִים מִשָּׁה יְדוֹ

if not, it is valid.

(7) If one blows into a pit or [into] an area surrounded by an enclosure or into a [clay] barrel, if he [one standing outside the pit] can hear the sound of the shofar, he fulfilled his obligation but if he heard the sound of its echo, he has not fulfilled his obligation [one standing inside the pit would hear the sound of the shofar and thus would fulfill his obligation]. So too, if one was passing behind a synagogue, or if his house was close to a synagogue, and he heard the sound of the shofar, or the sound of the Megillah, [since the one blowing or reading has in mind to discharge the obligation of anyone listening] if he concentrated [with the intention to fulfill his obligation], he fulfills his obligation, but if not, he has not fulfilled his obligation. Although one hears just as the other nevertheless this one fulfilled and that one did not, since this one concentrated and the other did not.

(8) “And it was, that when Moshe would raise his hand then Israel would prevail

רבנו עובדיה מברטנורא

תקיעה, כשר. ואם לאו, פסול. וכמה שיעור תקיעה, כדי שיאחזו בידו ויראה לכאן ולכאן: ניקב וסתמו. דוקא שסתמו במינו ונשתייר רובו שלם ולא עכבו הנקבים שנסתמו את התקיעה, כשר. ואם חסר אחד מן התנאים הללו, פסול: ז בור. חפירה בקרקע: דות. מקום מוקף מחיצות על הארץ: פיטס. כלי גדול של חרס: אם קול שופר שמע. העומד חוץ לבור. ושמע קול תקיעת התוקע בבור. דאילו אותן שבבור לעולם יצאו, שהן שומעין קול שופר לעולם: אם כוון לבור לצאת יצא. ואעפ"פ שלא נתכוין התוקע להוציאו, הכא מיירי בחון הכנסת שתוקע שהוא מתכוין להוציא כל השומעים קול תקיעתו, הלכך אע"ג דלא נתכוין להוציא זה העובר אחורי בית הכנסת ולא ידע ליה, יצא. אבל התוקע להוציא יחיד ידי חובתו, בעינן שיתכוין שומע ומשמיע: ח ויהיה כאשר ירים משה ידו וכו'. משום דאיירי לעיל בכונת הלב, תנא נמי להך דאית בה בשעה שמכוונים לכן לאביהם שבשמים הם מתגברים:

[but when he let his hand down Amalek would prevail]” (Exodus 17:11). Now did the hands of Moshe make or break the battle? Rather, it comes to tell you that as long as Israel turned their thoughts above, and subjected their hearts to their Father in Heaven, they prevailed, but when they didn't they fell. In a similar vein you may say: “And the Lord said to Moshe: Make for yourself a burning serpent and place it on a pole and let anyone who is bitten look at it and live” (Numbers 21:8). Was it the serpent that killed or gave life? Rather, when Israel turned their thoughts above, and subjected their hearts to their Father in Heaven, they were healed, but when they didn't they perished. A deaf-mute, an imbecile and a minor cannot fulfill the obligation on behalf of others. This is the general rule: Whoever is not obligated in a matter cannot fulfill that obligation on behalf of others.

וַגִּבֵּר יִשְׂרָאֵל וַגּוֹ, (שמות יז) וְכִי יָדְיוֹ שָׁלַח מֹשֶׁה עוֹשׂוֹת מַלְחָמָה אוֹ שׁוֹבְרוֹת מַלְחָמָה. אֲלֵא לֹאמֹר לָךְ, כָּל זְמַן שֶׁהָיָה יִשְׂרָאֵל מִסְתַּכְּלִים כְּלָפֵי מַעֲלָה וּמִשְׁעַבְדִּין אֶת לְבָבָם לְאַבְיָהֶם שְׂבֻשְׁמִים הָיוּ מִתְגַּבְּרִים. וְאִם לֹא, הָיוּ נֹפְלִין. כִּי־צָא בְּדַבַּר אֶתְּהָ אֹמֵר, (במדבר כא) עָשָׂה לְךָ שֶׁרֶף וְשִׂים אֹתוֹ עַל נֶס, וְהָיָה כָּל הַגִּשּׁוּף וְרָאָה אֹתוֹ וְחָי. וְכִי נָחַשׁ מִמִּית, אוֹ נָחַשׁ מִחַיָּה. אֲלֵא, בְּזְמַן שֶׁיִּשְׂרָאֵל מִסְתַּכְּלִין כְּלָפֵי מַעֲלָה וּמִשְׁעַבְדִּין אֶת לְבָבָם לְאַבְיָהֶן שְׂבֻשְׁמִים, הָיוּ מִתְרַפְּאִים, וְאִם לֹא, הָיוּ נִמְוָקִים. חֲרָשׁ, שׁוֹטֵה, וְקֶטָן, אֵין מוֹצִיאִין אֶת הָרַבִּים יָדֵי חוֹבָתָן. זֶה הַכֹּלֵל, כָּל שֶׁאֵינוֹ מְחַיֵּב בְּדַבַּר, אֵינוֹ מוֹצִיא אֶת הָרַבִּים יָדֵי חוֹבָתָן: